

MBLs innspill til Meld. St. 28 (2020-2021) Vår felles digitale grunnmur

I et demokrati er et mangfold av lokale, regionale og nasjonale medier en grunnleggende forutsetning for opplyst og åpen debatt. Den digitale infrastrukturen er kritisk for at norske medier skal nå ut til borgerne med sine tjenester, og oppfylle sitt samfunnsoppdrag. Stortingsmeldingen om digital infrastruktur er derfor av essensiell betydning for fremtiden til mediene og for å sikre mediemangfoldet.

Kobling mellom nett og tjenester er en problemstilling som er kjent fra andre områder hvor essensiell infrastruktur kontrolleres av et monopol; for eksempel jernbane og strøm. På disse områdene har man innført et strukturelt skille mellom nettet og tjenestene for å skape konkurranse på tjenestenivå. Noen tilsvarende regulering har man ikke for bredbånd og internett. Her er det de samme aktørene som kontrollerer nettene og har markedsrett overfor forbrukerne i markedet for bredbåndstjenester til forbrukerne.

Konkurranseproblemene i bredbåndsmarkedet, og konsekvensene for forbrukerne gjennom høye priser og begrenset valgfrihet er tydelig beskrevet i stortingsmeldingen. Meldingen går imidlertid i svært liten grad inn på hvordan markedsrett i bredbåndsmarkedet kan kobles til innholdsmarkedet, og hvordan *portvokterfunksjoner* og «*walled gardens*» kan brukes for låse forbrukerne inne, og styre hva slags innhold og innholdstjenester forbrukerne konsumerer, for eksempel ved at aktøren som kontrollerer bredbåndnett- og tjenester favoriserer eget innhold i portalen kundene må bruke, eller kobler sammen innhold og bredbåndstjenester på en måte som gjør det lite attraktivt å kjøpe tjenester fra konkurrerende aktører.

Eksklusivt innhold er svært viktig for å tiltrekke seg og holde på kunder. Aktørene som dominerer bredbåndsmarkedet er også aktive i innholdsmarkedene, og de blir stadig mer *vertikalt integrert*.

- Telia har kjøpt opp den største kringkasteren i Sverige, TV4, og film- og serietjenesten C More.
- I desember 2020 gikk Altibox og Telenor sammen for å sikre seg eksklusive rettigheter til norsk fotball for neste periode, i konkurranse med medieaktører som TV 2 og TVNorge.
- Bredbåndstjenestene kjøper inn eget innhold til egne strømmetjenester for film- og TV-serier.
- Globale aktører favoriseres: Netflix og Amazon har fått egne knapper på fjernkontrollen til Telia.

MBL er svært bekymret for de langsiktige konsekvensene av denne utviklingen. Vi setter pris på at problemstillingen nå er adressert i meldingen, men det er fortsatt ikke gjennomført noen drøfting eller utredning av konsekvensene av manglende konkurranse for mediemangfold og innholdsmarkedene. Dette til tross for at meldingen erkjenner at stort antall forbrukere, spesielt i distriktene, ikke vil ha valgfrihet mellom bredbåndsløpere, på grunn av de høye investeringskostnadene. MBL viser i den sammenheng til at tilgangsregulering har vært forsøkt i mobilmarkedet gjennom en lengre periode, men uten at man har lyktes med å bryte opp duopolet og skape reell konkurranse. Vi er derfor bekymret for at tiltakene vil være utilstrekkelige, og at duopolsituasjonen vil vedvare.

Selv om problemstillingen til en viss grad anerkjennes i meldingen, er det ikke presentert noen tiltak som kan avbøte de problemene som oppstår gjennom at markedsrett i bredbåndsmarkedet kobles til medie- og innholdsmarkedene. Grunnloven § 100 pålegger staten et særlig ansvar for å beskytte ytringsfriheten og mediemangfoldet. Det er ikke tilstrekkelig å overlate ansvaret til ytringsfrihetskommisjonen, som vil ha et begrenset mandat til å foreslå konkrete tiltak knyttet til digital infrastruktur og konkurranse.

MBL mener derfor Regjeringen må utrede og foreslå forbedrede tiltak som styrker konkurransen og beskytter valgfrihet og mediemangfold i hele landet. Tiltakene må sikre at aktører som kontrollerer essensiell digital infrastruktur (som bredbåndstjenestene er), opptrer nøytralt og ikke styrer forbrukernes konsum av medier og innholdstjenester. Gitt sakens store betydning, og fordi det vil ta noe tid å implementere tiltakene, er det avgjørende at arbeidet gis høy prioritet.

MBL vil understreke at det parallelt med utredningsarbeidet bør innføres tiltak for å minimere eksisterende konkurransehindre. Aktuelle tiltak kan være kostnadsorienterte priser for videresalg av mobilt bredbånd, styrking forbrukerrettighetene ved salg til boligsammenslutninger, begrensninger i koblingsalg fra dominerende aktører og mer tidseffektive prosedyrer for vedtak og klagebehandling på ekomsektoren.